

Statens undersøkelseskomisjon
for helse- og omsorgstjenesten

UKOM – Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten

Fra «shaming and blaming» – til læring etter alvorlige uønskede hendelser

Pål Iden, direktør

SAFER- symposium 20.12.2018

UKOM:

- Historikk
- Status
- Rolleforståelse
- Kompetanse
- Ambisjoner
- Læring
- Åpenhet

Historikk

21. November 2013

Browser address bar: <https://www.aftenposten.no/norge/l/21E8r/Bent-Hoie-stotter-forslag-om-havarikommisjon-i-helsevesenet>

Page title: Bent Høie støtter forslag om «havarikommisjon» i helsevesenet

Bent Høie støtter forslag om «havarikommisjon» i helsevesenet

Da datteren til ekteparet Bistrup døde på sykehus etter å ha født en sønn, ble ikke saken etterforsket av politiet. Nå kan de nå målet om en «havarikommisjon» for uønskede hendelser i helsevesenet.

FOTO: Neagard Dan P

Solveig og Waldemar Bistrup møtte helseminister Jonas Gahr Støre i sin kamp for å etablere undersøkelseskomisjon i helsevesenet. Da datteren deres døde på sykehus etter å ha født en sønn, ble saken etterforsket.

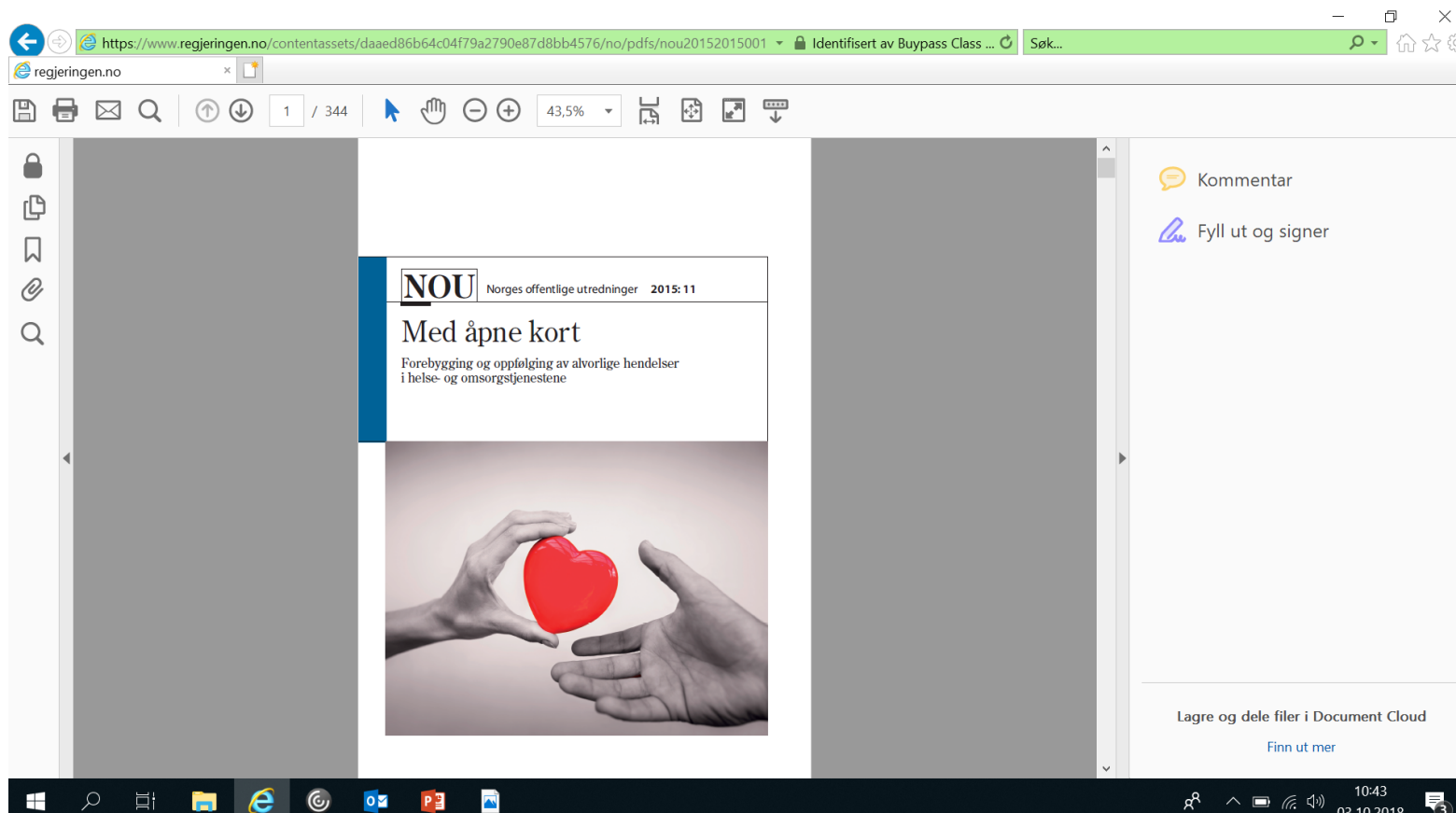
Dine data, dine valg

Aftenposten er en del av Schibsted Norge, som behandler dine data. Dine data er trygge hos oss. Vi bruker dem til å forbedre og tilpasse tjenestene, tilbudene og annonsene du ser og bruker.

[Via meg mer](#) [Jeg forstår](#)

Taskbar: Windows logo, Search, Task View, File Explorer, Edge, Chrome, Outlook, PowerPoint, Photos, System tray (Network, Volume, 09:48, 03.10.2018, Notifications)

Arianson-utvalget

Stortingsvedtak og lov

Browser address bar: <https://sykepleien.no/2017/06/helsevesenet-far-egen-havarivernkomisjon>

Tab: Klippet og klart for helseves...

Sykepleien SØK

NYHETER FAG FORSKNING MENINGER BLOGG MENY

Klippet og klart for helsevesenets «havarikommisjon»

NYHETER PUBLISERT: 02.06.2017 | OPPDATERT: 07.06.2017

BUDSJETT: – Iverksettelsestidspunktet vil vi komme tilbake til i budsjettssammenheng, sier Bent Høie til Sykepleien i en e-post. (Foto: Stig M. Weston)

Bent Høie og regjeringen har sikret seg flertall i Stortinget. Det betyr at helsevesenet snart får sin egen «havarikommisjon».

Kari Anne Dolonen
Journalist

Torsdag 1. juni behandlet Stortinget helse- og omsorgskomiteens innstilling om Lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten.

Taskbar: Windows logo, Search, Task View, File Explorer, Edge, Settings, Mail, Photos, PowerPoint, Camera. System tray: Network, Volume, 09:53, 03.10.2018, 1 notification.

Lokalisering besluttet

BESØKTE UIS: Politikerne fikk demonstrert gjenoppliving etter hjertestans ved sykeleielaboratoriet ved UIS. Fra venstre leder av Stortingets helse- og omsorgskomite Olav Bollestad (KrF), tidligere stortingsrepresentant Iselin Nyboe (V), stortingsrepresentant Sveinung Stenland (H), barne- og likestillingsminister Solveig Horne (FrP), helse- og omsorgsminister Bent Høie (H). Stavangers ordfører Christine Sagen Helga (H). **Foto:** UIS, Marie von Krogh

[NY HELSEKOMMISSJON](#)

Undersøkelleskommissjon legges til Stavanger

Den nye kommisjonen som skal undersøke alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenesten, plasseres i Stavanger.

Publisert: 2017-12-18 10:55
Målfrid Bordvik
malfriid.bordvik@dagensmedisin.no

Leder på plass

Browser window showing the article "Skal lede kommisjonen ingen vil ha" on the website <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2018/08/15/skal-lede-kommisjonen-ingen-vil-ha/>.

The article features a photo of Pål Iden, a man with grey hair and a beard, wearing a light-colored shirt. The headline reads: **Skal lede kommisjonen ingen vil ha**.

The sub-headline reads: **NY UNDERSØKELSESKOMMISSJON I HELSETJENESTEN**.

The article text states: Pål Iden er nylig satt direktør for den omstridte Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten. Motstanden trigger Iden, som mener han har fått Helse-Norges mest spennende jobb.

Published: 2018-08-15 06:00
Anne Hafstad
anne.hafstad@dagensmedisin.no

The browser window also shows a search bar, navigation links (DM Pharma, Annonser, Kontakt oss, Nyhetsbrev, RSS, Facebook, Twitter, Ledig jobb, Logg inn), and a sidebar with links (Nyheter, Debatt, DM Arena, DMTV, Om Dagens Medisin).

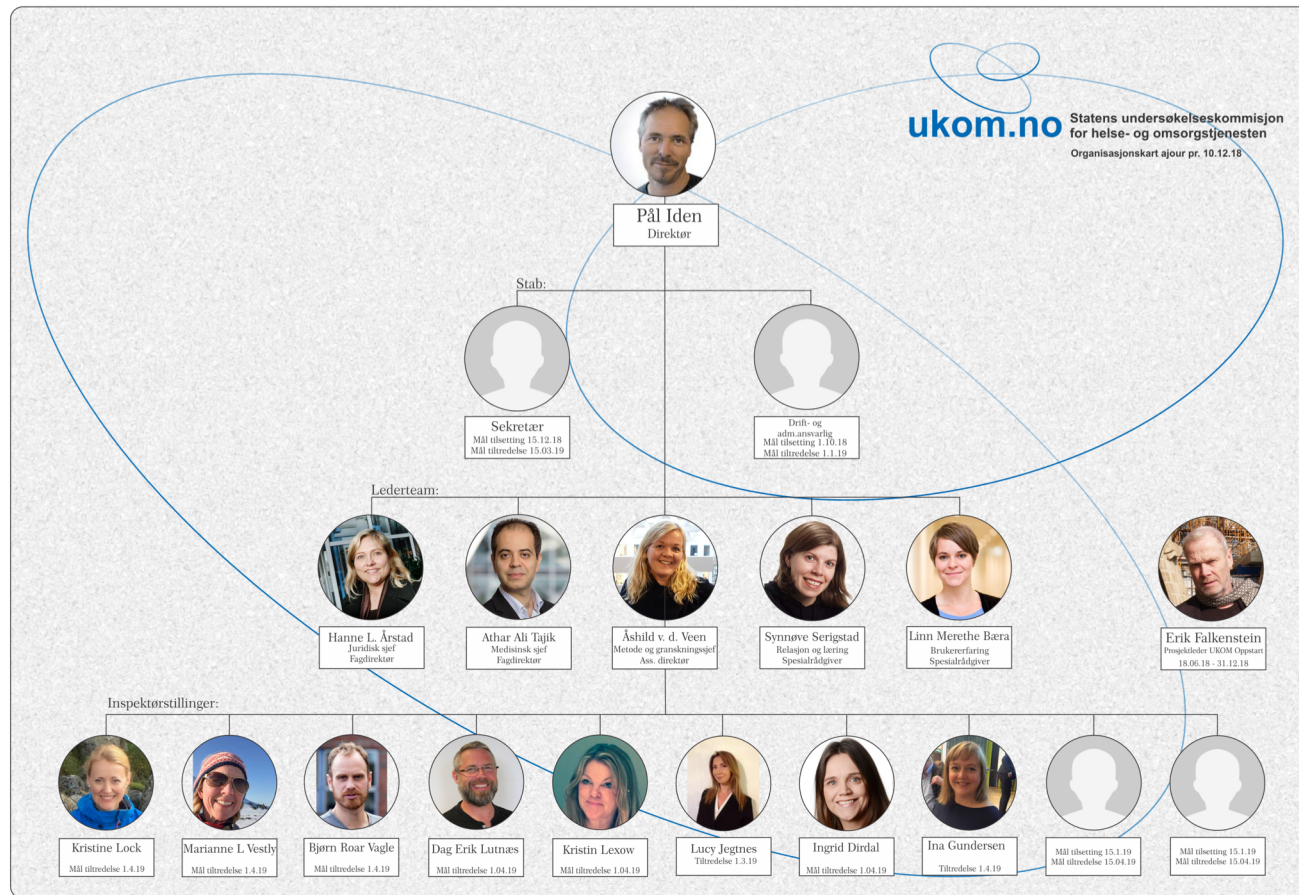
Status for UKOM pr. oktober 2018

-
- Direktør på plass 01.06
 - Nøkkelpersonell /ledere ansatt
 - Etablert i kontorlokaler på Forus
 - Rekrutteringsarbeid - kommisjonsmedarbeidere
 - Rolle-/Strategiarbeid
 - Metodearbeid
 - Internasjonalt samarbeid
 - Forventningsavklaring

Hvem er vi:

- Direktør
 - Ass. Direktør
 - Drift og administrasjonsansvarlig
 - Strategisk og operativ ledergruppe (4 personer)
 - Prosjektleder
-
- Medarbeiderkorps: 8 ansatt + 4 i prosess - masterkompetanse + +

Rolleforståelse

Definere hva som ligger i å være:

- Uavhengig
- Kildebeskyttende
- Overordnet
- Pasientnær
- Tjenestenær
- Ikke-sanksjonerende
- Lærende og forbedrende
- Verdibasert

UKOM sin kompetanse

I eget hus:

- Metode/undersøkelseskompetanse
- Human factor-kompetanse
- Pasient-/pårørendekompetanse
- Helsetjenestekompetanse
- Teknologi/helseøkonomi/analysekompetanse
- Pedagogisk kompetanse
- Etisk/filosofisk kompetanse
- Forbedringskompetanse

Ytre ledd

- Erfaringskompetanse
- Klinisk kompetanse
- Forbedringskompetanse
- Forskningskompetanse
- Referansegruppe/refleksjonspanel

Våre kilder

- Varselordningen
- Meldinger fra pasienter og pårørende
- Meldinger fra ansatte i helsetjenesten
- Media
- Tilsynsrapporter
- Internasjonale erfaringer
- Referansepanel

Grunnlag for læring og forbedring

- En erkjennelse av feilbarlighet
- Et opplevd endringsbehov
- En historie der folk kjenner seg igjen
- Timing
- Tillit (åpenhet + kompetanse + godhet)

Læring:

Et tradisjonelt læringsperspektiv har vært basert på:

- Individuell læring --→

UKOM vil gjennom sitt arbeid stimulere:

- Organisasjonell læring
- Team-læring
- Simuleringslæring

Vår arbeidsform

- Vi skal snakke med folk, - pasienter, pårørende, helsearbeidere, ledere
- Vi skal være til stede for å forstå
- Vi skal ikke be om skriftlige redegjørelser
- Vi skal få fram et dekkende virkelighetsbilde
- Vi skal understøtte tjenestens egne hendelsesanalyser
- Vi skal understøtte tjenestens ivaretagelse av de rammede
- Vi skal vurdere våre observasjoner opp mot helse og omsorgstjenestens rammebetingelser og generelle trekk i helsetjenesten

Aktuelle hendelser å undersøke

Vurderes ut fra:

- ✓ Alvorlighet og omfang
- ✓ Læringsverdi og potensiale for systemisk forbedring

Våre rapporter

- Oppdrag å undersøke omkring 20 saker i året
- Metodefleksibilitet
- Rapporten går til helsetjenesten, ikke virksomheten
- Målretting inn mot ulike nivå
- Refleksjoner og spørsmål like gjerne som svar og anbefalinger
- Ulike format

Forholdet til Helsetilsynet og Fylkesmannen

- Pasienters rett til å få vurdert forsvarligheten tilligger Fylkesmannen/Htil
- Tilsynsmyndigheten skal avdekke og påtale ulovlige forhold hos helsepersonell og virksomheter
- Ukom bør gi tilsynsmyndigheten «forkjørsrett» i enkeltsaker
- Ukom og tilsynet skal komplettere hverandre hva gjelder læring av alvorlige hendelser og feil i helsetjenesten
- Ukom kan bruke tilsynets rapporter som materiale (og omvendt)
- Samtidig: Ukom har og i oppdrag å vurdere tilsynets rolle
- Ukom har taushetsplikt overfor tilsynsmyndigheten
- Rolleavklarende dialog viktig

Forholdet til Politiet

- Strategisk dialog om rolle og grenseflater er viktig
- Politiet har «forkjørsrett» i enkeltsaker
- Ukom har taushetsplikt overfor Politiet
- Ukom skal praktisere kildevern

Hvordan lykkes til tross for uenigheten rundt opprettelsen av Ukom?

- Tillit bygger på åpenhet, kompetanse og «godhet»
- Finne sin rolle i det samlede pasientsikkerhetsarbeidet
- Kommunisere vår rolle tydelig
- Spille på lag med pasient-/pårørendeorganisasjoner, helsetjeneste og yrkesorganisasjoner
- Relasjonsbygging – nettverk
- Undersøkelsene våre og formidlingen av dem blir «the proof of the pudding»

Ambisjoner

Være en ressurs for pasienter, pårørende og ansatte

Gjennomføre granskinger rundt viktige tema

Forbedre håndteringen av alle berørte ved uønskede hendelser

Påvirke rammebetingelser for og sikkerhetskultur i helse og omsorgstjenesten

Stimulere til læring og forbedring

Bygge kompetansenettverk for hendelsesanalyser/egengransking??

Medvirke i en samlet pasientsikkerhetsstrategi

Bidra til en åpenhetskultur

Vi skal:

«Vi skal kle på, ikke kle av helsepersonell»

«Vi skal være coach, ikke dommer »

Statens undersøkelseskomisjon
for helse- og omsorgstjenesten

Åpenhet

- En kjerneverdi i UKOM
 - En viktig faktor for pasientsikkerhet og kvalitet i helse og omsorgstjenesten
 - Mangler i definisjonene på kvalitet i helsetjenesten
-
- Åpenhet vil være viktig i UKOM både egen strategi og som tema i våre undersøkelser

Dimensjoner som definerer kvalitet i helsetjenesten

At tjenestene er:

1. er virkningsfulle
2. er trygge og sikre
3. involverer brukere og gir dem innflytelse
4. er samordnet og preget av kontinuitet
5. utnytter ressursene på en god måte
6. er tilgjengelige og rettferdig fordelt

Helsedirektoratet, WHO

UKOM identifiserer 13 kjennetegn på åpenhet i helsetjenesten som er relevant for pasientsikkerhetsarbeidet

- ▶ Åpenhet om kunnskapsgrunnlaget, om forskningsresultater, også de som ikke viser effekt
- ▶ Åpenhet om prioriteringer og om hvorfor vi må velge
- ▶ Åpenhet om beslutninger og om hvem som har deltatt i dem
- ▶ Åpenhet om ansvar og roller
- ▶ Åpenhet om indikasjon og behandlingsalternativer
- ▶ Åpenhet om ventet effekt, forløp og usikkerhet
- ▶ Åpenhet om ventelige ulemper, bivirkninger og mulige komplikasjoner
- ▶ Åpenhet for råd fra andre, også fra de med lavere rang
- ▶ Åpenhet for spørsmål fra pasient og pårørende
- ▶ Åpenhet om våre egne behandlingsresultater
- ▶ Åpenhet for pasientens egne valg
- ▶ Åpenhet for å legge om kursen underveis
- ▶ Åpenhet om noe går galt

